

TILSYNSUTVALGET
FOR DOMMERE

Tilsynsutvalget for dommere har i møte den 25. mars 2019 truffet vedtak i

- Sak nr:** 19-013 (arkivnr: 19/212)
- Saken gjelder:** Klage fra A på tingrettsdommer B ved X tingrett
- Utvalgsmedlemmer:** Bjørn Eirik Hansen (leder)
Heidi Heggdal
Ketil Myhre
Svein J. Magnussen
Turid Ellingsen
- Offentlighet:** I medhold av offentlighetsloven § 13 første ledd, jf. forvaltningsloven § 13 første ledd nr. 1, er private parter navn unntatt fra offentlighet. For øvrig er vedtaket offentlig, jf. offentlighetsloven § 3.
- Vedtak:**
1. Klagen avvises i den utstrekning den gjelder forhold Tilsynsutvalget ikke har anledning til å vurdere.
 2. Det foreligger forøvrig ikke grunnlag for anvendelse av disiplinærtiltak overfor tingrettsdommer B.

Innledning:

Ved brev av 21. januar 2019 har A klaget på tingrettsdommer B ved X tingrett. Klagen gjelder dommeratferd. Klagen er forelagt tingrettsdommer, nå kst. sorenskriver, B, som ved brev av 20. februar 2019 har avgitt uttalelse. Utvalget har videre innhentet uttalelse fra advokatene C og D.

Saksfremstilling:

Saken gjelder en foreldretvist, hvor klager er en av partene. Det var klager som hadde anlagt saken. Klagen gjelder det saksforberedende møtet avholdt 15. januar 2019.

Klager – A – har i hovedsak vist til følgende:

Han ble nektet å føre vitne etter at motparten hadde ført sitt vitne. Han ble også nektet å legge frem bevis for å styrke vitnemålet.

Dommeren nistirret på ham i fire timer, som om han var ett rart dyr i bur.

Dommeren nektet å forholde seg til saken og ville ha barnevernet til å avgjøre.

Han ble konstant avbrutt av dommeren, og fikk ikke lov til å forklare seg. Dommeren godtok også motpartens gjentatte utbrudd av nedlatende og krenkende bemerkninger.

Innklagede – kst. sorenskriver B – har i hovedsak vist til følgende:

Når det gjelder anførselen om at hun nektet å forholde seg til saken og ville at barnevernet skulle avgjøre, antar hun at anførselen retter seg mot beslutningen om å avvente barneverntjenestens håndtering av spørsmålet om fortsatt plassering. Hun legger til grunn at utvalget ikke skal prøve hensiktsmessigheten av rettens beslutning, ei heller den skjønnsmessige vurdering til grunn for beslutningen. Dersom klager mener at hun ikke har forhold seg til saken, kunne dette vært brukt som grunnlag for anke.

Hun antar at beslutninger om avskjæring av vitnebevis eller dokumentbevis er prosessledende avgjørelser som i utgangspunktet faller utenfor klageordningen. Hun vet uansett ikke hvilke bevis klager mener ikke ble tillatt lagt frem. Hun har ikke fått med seg at klager eller prosessfullmektigen hadde annen dokumentasjon tilgjengelig enn det som allerede var fremlagt i prosesskriv. Klagers prosessfullmektig varslet at psykologen kunne føres som vitne. Slik vitneførsel var etter hennes mening ikke nødvendig i det saksforberedende møtet. Hun oppfattet ikke at klagers prosessfullmektig fastholdt kravet.

Hun har ingen opplevelse av å ha stirret på klager under rettsmøtet, verken over lengre tid eller kortvarig. I denne, som i andre saker, så hun mest på den som hadde ordet til enhver tid. Fordelingen av tid mellom partene ble noe skjev, fordi det i denne saken var størst behov for å høre klager. Dette innebar at hun nok så mer på klager enn på saksøkte. Selv om hun ser mest på den som har ordet, flytter hun blikket fra tid til annen for å ha en oversikt over de andre som er til stede og eventuelle reaksjoner. Hun antar at hun flyttet blikket slik gjennom dette rettsmøtet også, men kan ikke huske at det var noe ved klagers atferd som tilsa at hun oftere så på han mens andre hadde ordet.

Klagers opplysning om at han ikke fikk forklare seg, er ikke riktig. Partsforklaringene ble gjennomført på avtalt måte. Hun kan ikke huske at hun avbrøt klager i løpet av forklaringen, men det kan tenkes. Dette kan ha skjedd hvis hun har stilt oppfølgingsspørsmål eller stilt spørsmål for å dra forklaringen tilbake til de temaene som skulle belyses. I hennes notater har hun skrevet at

klager på et tidspunkt ikke svarte på spørsmål fra motpartens prosessfullmektig, noe hun fulgte opp. Hun utelukker ikke at hun avbrøt klager i den forbindelse. Mot slutten av forhandlingene avbrøt hun klager. Hun var da i ferd med å oppsummere planen for den videre behandlingen av saken, da klager på nytt tok opp spørsmål som allerede var omtalt. Samtidig med at hun avbrøt klager, la klagers prosessfullmektig hånden på klagers arm og snakket rolig til klager. Det var derfor ikke behov for noen kraftig avbrytelse eller markering fra hennes side.

Hun oppfatter det slik at klager gjør gjeldende at motparten gjentatte ganger kom med nedlatende og/eller krenkende bemerkninger som hun ikke stanset. Hun registrerte ikke noen slike utbrudd i løpet av forhandlingene. Det var tilløp til noen uoverensstemmelser under forhandlingene, men prosessfullmektigene var lydhøre for hennes signaler og bidro til at slike tilløp rask ble dempet.

Prosessfullmektig – advokat C – har i hovedsak uttalt følgende:

Dommeren var administrator i en vanskelig sak, hvor partene sto langt fra hverandre. Det har vært dyp konflikt mellom partene i en årrekke.

Etter hans personlige oppfatning opptrådte dommeren upåklagelig. Dommeren ledet saken på en vennlig og ryddig måte, hvor alle sakens aktører fikk komme til og ble behandlet med respekt. Dommeren virket godt forberedt. Det er heller ikke korrekt at han eller hans klient kom med nedlatende eller krenkende bemerkninger om motpart. Derfor var det intet fra deres side som dommeren burde ha slått ned på.

Den faglige saksstyringen fremsto også tillitsvekkende.

Klagen er på alle punkter i utakt med hans oppfatning. Det var ikke slik at kun hans klient fikk forklare seg og legge frem bevis. Innholdet i klagen er såpass virkelighetsfjern at han gjør seg noen tanker om at motpart sliter med sin virkelighetsoppfatning, alternativt at klagen er fremsatt med vikarierende motiv.

Prosessfullmektig – advokat D – har i hovedsak uttalt følgende:

Under rettsmøtet ble det, på oppfordring fra motparten, tillatt ført et vitne fra barneverntjenesten. Han ba på klagers vegne om å få ført et vitne, men denne anmodningen ble avvist av dommeren uten at det ble gitt noen rimelig grunn til det.

Han har forståelse for at klager har reagert på måten rettsmøtet ble administrert og gjennomført på. Dommeren synes å være mye mer opptatt av motpartens synspunkter og anførsler, og det virket som at dommeren ønsket å få saken ut av verden så snart som mulig.

Klager ble flere ganger avbrutt av dommeren uten at det synes å være rimelig grunn til det. Hvorvidt dommeren stirret på klager under rettsmøtet skal han ikke uttale seg om.

Han hadde en samtale med den rettsoppnevnte sakkyndige etter at rettsmøtet var over, som da ga uttrykk for at rettsmøtet hadde utviklet seg på overraskende måte i favør av motparten.

Tilsynsutvalget for dommere ser slik på saken:

Tilsynsutvalget legger til grunn at saken er klar for realitetsbehandling. Partene er orientert om retten til å forklare seg muntlig for utvalget, men ingen av dem har bedt om å få avgi forklaring, jf. domstoloven § 238 annet ledd. Tilsynsutvalget har ikke funnet grunn til å pålegge noen av partene å forklare seg for utvalget.

Tilsynsutvalget for dommere kan treffe vedtak om disiplinærtiltak dersom en dommer forsettlig eller uaktsomt overtrer de plikter som stillingen medfører, eller for øvrig opptrer i strid med god dommerskikk, jf. domstoloven § 236 første ledd.

En viktig begrensning i utvalgets myndighet følger av bestemmelsen i domstoloven § 236 fjerde ledd, hvor det er bestemt at utvalget ikke kan vurdere forhold som kan brukes som grunnlag for anke eller gjenåpning. Dette gjelder for eksempel innsigelser mot dommerens beslutninger i forbindelse med saksbehandlingen, prosessledelsen eller innvendinger mot selve rettsavgjørelsen. Det er uten betydning om ankeadgangen er benyttet eller ikke. Utvalget kan heller ikke vurdere prosessuelle avgjørelser som ikke kan ankes, for eksempel beslutninger om tid og sted for hovedforhandling eller lignende, jf. Ot.prp. nr. 44 (2000-2001) side 175.

Klager har anført at dommeren avskar deler av bevisstilbudet fra klagers side. Dette er en innsigelse mot dommerens prosessledelse under rettsmøtet som utvalget ikke kan prøve. Forholdet kan eventuelt brukes som ankegrunn mot rettsavgjørelse som er truffet i etterkant av rettsmøtet.

Klager har også anført at dommeren nektet å forholde seg til saken og ville at barneverntjenesten skulle avgjøre. Utvalget legger til grunn at denne anførselen retter seg mot dommerens beslutning om å innhente opplysninger fra barneverntjenesten og/eller dommerens beslutning om å avvente sin avgjørelse i saken etter barneloven til barnverntjenesten har tatt stilling til videre behandling av saken etter barnevernloven. Begge deler er å anse som dommerbeslutninger i forbindelse med saksbehandlingen/prosessledelsen og som derfor ligger utenfor det Tilsynsutvalget har anledning til å prøve.

Disse delene av klager blir etter dette å avvise.

Klager har videre anført at dommeren «nistirret» på ham i fire timer, at han konstant ble avbrutt og dermed ikke fikk anledning til å forklare seg og endelig at dommeren godtok motpartens gjentatte utbrudd/bemerkninger av nedlatende og krenkende karakter.

Dette er forhold som utvalget kan vurdere.

I forarbeidene til domstoloven kap. 12, er det nærmere beskrevet hva som skal være retningsgivende for utvalgets vurdering av dommeratferd. Utvalget viser bl.a. til Ot.prp. nr. 44 (2000-2001) side 199 hvor følgende er uttalt:

”God dommerskikk har å gjøre med hvordan en dommer utfører sine oppgaver. God dommerskikk er knyttet til en rekke forhold. For det første vil dommerens opptreden i retten være gjenstand for vurdering. I den forbindelse kan spørsmål om møteledelse, opptreden overfor parter, vitner og andre aktører være av betydning.”

Det er en viktig rettesnor for Tilsynsutvalget om det er påvist forhold som er egnet til å svekke tilliten til domstolene og dommerne, jf. Ot.prp. nr. 44 (2000-2001) side 174.

Det må være påvist konkrete forhold, f.eks. i form av krenkende utsagn eller annen klanderverdig opptreden fra dommerens side, for at utvalget skal kunne reagere med disiplinærtiltak. For at utvalget skal kunne legge et forhold til grunn må det være sannsynliggjort.

Utvalget vurderer først anførselen om at dommeren «nistirret» på klager under rettsmøtet. Dommeren har benektet at dette er tilfelle og de øvrige aktørene i rettsmøtet har heller ikke bekreftet klagers syn på dette punktet. Dette forholdet er dermed ikke tilstrekkelig sannsynliggjort.

Dommeren har opplyst at hun ikke registrerte utbrudd fra motpartens side som gav grunnlag for å gripe inn. Heller ikke de øvrige aktørene i rettsmøtet har gitt opplysninger om gjentatte utbrudd/bemerkninger av nedlatende og krenkende karakter fra motpartens side. Utvalget finner dermed at det ikke er sannsynliggjort at dommeren har unnlatt å gripe inn overfor krenkende atferd fra motpartens side under rettsmøtet.

Klager har til slutt anført at dommeren avbrøt ham konstant og at han ikke fikk anledning til å forklare seg. Anførselen om at klager ikke fikk anledning til å forklare seg støttes ikke av rettsboken fra rettsmøtet og de øvrige uttalelsene i saken. Utvalget må derfor legge til grunn at klager fikk anledning til å uttale seg.

På bakgrunn av klagen og uttalelsen fra klagers prosessfullmektig, legger utvalget til grunn at dommeren avbrøt klager under hans partsforklaring. Det foreligger imidlertid ikke nærmere opplysninger omkring årsaken til avbrytelsene, utover dommerens opplysning om at hun kan ha avbrutt klager i forbindelse med at han ikke svarte på et spørsmål fra motpartens prosessfullmektig. Utvalget bemerker at det ligger til dommerens prosessledelse å kunne avbryte parter og vitner under deres forklaringer, dersom det er nødvendig av hensyn til sakens opplysning og en hensiktsmessig gjennomføring av forhandlingene. Så lenge avbrytelsene skjer på en respektfull måte vil dommeren normalt ha et vidt handlingsrom i forhold til dette. Klager har ikke gjort gjeldende at måten han ble avbrutt på var krenkende. Det foreligger heller ikke andre opplysninger som skulle tilsi det. Tvert imot har motpartens prosessfullmektig, advokat C, opplyst at dommeren ledet forhandlingene på en vennlig måte og behandlet aktørene med respekt. På denne bakgrunn er det ikke påvist at klager ble avbrutt på en kritikkverdig måte under sin partsforklaring.

Det er etter dette ikke grunnlag for å konkludere med at tingrettsdommer B har opptrådt i strid med god dommerskikk.

Tilsynsutvalget for dommere fatter etter dette slikt enstemmig

vedtak:

1. Klagen avvises i den utstrekning den gjelder forhold Tilsynsutvalget ikke har anledning til å vurdere.
2. Det foreligger forøvrig ikke grunnlag for anvendelse av disiplinærtiltak overfor tingrettsdommer B.